

ONISIFOR GHIBU

REVIZIONISMUL ROMÂNESC

CA RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE
REVIZIONISMULUI UNGURESC

— EXTRAS DIN OMAGIU LUI CONSTANTIN KIRIȚESCU —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“, BUCUREȘTI

ONISIFOR GHIBU

REVIZIONISMUL ROMÂNESC

CA RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE
REVIZIONISMULUI UNGURESC

— EXTRAS DIN OMAGIU LUI CONSTANTIN KIRIȚESCU —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“, BUCUREȘTI

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201500386

REVIZIONISMUL ROMÂNESC

CA RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE REVIZIONISMULUI UNGURESC

I.

Discursul rostit săptămânile trecute de d-l B. Mussolini la Milano cu privire la „dreptatea” ce trebuie să se facă „marei mutilate”, care este Ungaria, a avut un răsunet puternic în întreaga Românie.

Totuș, se pare că, cu fiecare zi care trece, el este tot mai mult dat uitării, ca orice fapt divers.

Dar, în Ungaria efectul acestui discurs continuă să preocupe opinia publică. Țara vecină clădește pe asigurările șefului Italiei și-și intensifică, cu o uimitoare perseverență, mijloacele de propagandă revizionistă, făcând ca ecoul acesteia să se resimtă în întreaga lume. Amintim printre acestea unul singur: cu aprobarea Papei Pius XI, ale cărui sentimente filomagiare sunt cunoscute, conducătorii Ungariei au început pregătirile necesare în vederea ținerii *Congresului euharistic mondial*, în anul 1938, la Budapesta, deodată cu jubileul de 900 de ani dela moartea primului rege ungar, Sf. Ștefan, și dela încreștinarea Ungurilor. In această ordine de idei, Ungaria a început de pe acum trimiterea de emisari pricepuți în toate continentele, pentru a invita cât mai mulți străini să participe la aceste manifestațiuni, cărora li se asigură pe toate căile un caracter național maghiar revizionist. Ceeace s'a petrecut la 1931 în Budapesta, cu prilejul jubileului de 900 de ani al Sfântului Emeric, — când au luat parte 6 cardinali și zeci de episcopi catolici din o mulțime de țări străine, însoțiți de zeci de mii de „catolici” aduși de pretutindenea, cu bani ungurești, spre a manifesta pentru Ungaria milenară, — se va petrece la 1938 pe o scară incomparabil mai întinsă, făcând ca ideea „dreptății Ungariei” să pătrundă în conștiința publică mondială, ca un postulat ce trebuie neapărat să se îplinească.

II.

Ca dovadă despre ce va fi acest prilej, înregistrăm un singur amănunt caracteristic: In numărul de Crăciun 1936 al revistei catolice *Uj Kor* din Budapesta, fostul director al revistei *Kato-*

likus Élet din Satumare, Nyisztor Zoltán, — care a trecut în timpul din urmă în Ungaria și care în anul 1935 a fost în America, unde a avut un rol conducător în campania pentru strângerea a 1.000.000 de iscălituri în favorul denunțării tratatului dela Trianon, — publică un articol intitulat : „*In preajma voiajului meu în Asia*”. În acest articol, în care anunță pe cetitorii săi că pleacă pentru mai multă vreme în Asia, printre altele și pentru a lua parte la congresul euharistic mondial care va avea loc la Manila, ca delegat al Primatului Ungariei, — Nyisztor scrie, printre altele : „Voiu cerceta mai înainte de toate, în China, misiunile maghiare, și anume pe acei călugări iezuiți și franciscani și pe acele călugărițe dela Calocca și dela Satumare, care lucrează acolo într'un număr mereu crescând și cu rezultate atât de glorioase. Călător curios, dar cu sufletul plin de entuziasm, voi avea o singură misiune : să popularizez ideea Congresului euharistic mondial, care va avea loc la 1938 în Budapesta și ideea anului jubiliar al Sfântului Ștefan. Să invit și să oblig pe cât mai mulți cu putință dintre fiii Orientului, pentru a sărbători cu noi împreună aici, la Budapesta, catolicismul unguresc, care împlinește 900 de ani”.

După cum vedem, ne aflăm în fața unei noi etape de mobilizare a tuturor continentelor pentru cauza reprezentată prin Sfântul Ștefan.

În acelaș scop cu Nyisztor, Ungaria trimite sute de alte persoane în lumea întreagă, pentru a chema în capitala ei cât mai mulți oaspeți, pe cari apoi, cu ajutorul metodelor lor bineverificate, să-i câștige pentru scopurile lor.

Anul 1938 va fi pentru propaganda ungurească anul culminant, în vederea reușitei căruia se fac de pe acum pregătirile cele mai fantastice, și cu ajutorul Papei, și cu ajutorul, moral, cel puțin, al d-lui Mussolini.

III.

Pentru orice patriot român, acest lucru trebuie să dea de gândit.

Discursurile dela 1 Decembrie și telegramenle de protest, oricât ar fi de răsunătoare și de multe, nu înlătură nimic din gravitatea problemei. România e datoare să procedeze și ea la o activitate sistematică și intensă atât în vederea combaterii mișcării revizioniste maghiare, cât și în vederea întăririi sale lăuntrice pe toate domeniile.

În cele următoare ținem să arătăm : ce trebuie făcut înlăuntrul hotarelor țării pentru combaterea primejdiei pe care ne-o pune în față revizionismul unguresc. Socotim problema aceasta de o importanță aproape la fel de mare ca aceea a propagandei în străinătate și aceasta din cauza că asupra celor aproape 1¹/₂ milion de Unguri din România și a celor aproximativ 500.000 Evrei unguri din Transilvania, pe cari se razimă propaganda din

Ungaria și cari nutresc clipă de clipă speranța în refacerea integrală a Coroanei Sf. Ștefan, noi putem exercita o influență hotărâtoare, în sensul vederilor și necesităților noastre.

Noi trebuie să ne pătrundem, în fine, de imperativul național categoric că, dacă vrem să trăim cu demnitate în lumea aceasta, suntem datori să ne folosim de toate mijloacele pentru a reduce și a slăbi elementele etnice vrăjmașe din cuprinsul țării noastre, căci, câtă vreme n'o vom face aceasta, nu vom putea stăpâni efectiv nici Ardealul, nici țara întregită. Noi trebuie să pornim în toate acțiunile noastre politice dela punctul de vedere că infiltrațiunile artificiale ungurești din Transilvania trebuiesc anihilate, pentru a putea crea românismului condițiunile normale de viață și de dezvoltare. La orașe și la țară, pretutindeni unde vechiul regim a favorizat elementul unguresc și evreesc în defavorul elementului băștinaș românesc, acele elemente trebuiesc eliminate sau reduse la cât mai puțin, și în locul lor sprijiniți Românii, prin orice mijloace.

Pentru a putea ajunge la acest punct, revizionismului unguresc trebuie să-i opunem o revizuire sistematică a situației actuale a maghiarismului ardelean, cu toate anexele lui, și o revizuire a legilor prin care România ultra-generoasă i-a creat, dela 1919 încoace, posibilități de dezvoltare și de afirmare care primejduesc însăși ființa Statului nostru.

În scopul acesta trebuie să se porceadă repede și energic la luarea următoarelor măsuri :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IV.

A. *Revizuirea tuturor încetățenirilor făcute dela 1919 încoace și la anularea fără nici o rezervă a cetățeniei române a tuturor Ungurilor și Evreilor din Transilvania, cari au obținut-o fără să fi avut dreptul la ea și fără să se fi întemeiat pe documentele cerute de lege. Cei cari își vor pierde cetățenia, să fie expulzați din România într'un interval de timp cât mai scurt.*

În chipul acesta am descongestionat Ardealul de câteva zeci de mii de elemente indezirabile și primejdioase.

V.

B. *Revizuirea reformei agrare, în scopul de a expropria latifundiile ungurești dela granița de Vest și de a coloniza acolo țărani români, în special invalizi de războiu și foști voluntari în războiul de întregire. Românizând pe calea aceasta granița, o și întărim.*

Amintim, în această ordine de idei, moșia de aproape 10.000 de jugăre a contelui Stubenberg din Secueni, moșia Așației de Melk din Marghita și moșia așației de St. Job, — toate trei în județul Bihor. Pe teritoriile acestora se pot coloniza 3—4000 de familii de Români, buni apărători de graniță.

Revizuirea reformei agrare trebuie să atingă și proprietățile Bisericii catolice, cărora trebuie să li se creeze aceeași bază de drept, pe care au avut-o subț vechea Ungarie și pe care o au astăzi proprietățile Bisericii ortodoxe române. Ele trebuie să fie date exclusiv în uzufructul Bisericii, Statul menținându-și dreptul de proprietate a lor și supravegherea administrării lor, prin delegați speciali ai Ministerului de Domenii și de Culte. Tot odată, trebuie să se facă o altă repartitie a acelor bunuri, în sensul ca de ele să beneficieze și Biserica ortodoxă, care în tot trecutul de secole, a fost cu desăvârșire exclusă dela orice împărțire din bunurile de Stat, date toate exclusiv bisericii catolice și bisericilor protestante.

Măsura aceasta se impune cu atât mai imperios, cu cât, la 1928, când problema din chestiune s'a discutat în Parlament, în cadrul Legii Cultelor, s'a lucrat, după declarația plastică a regretatului G. Bogdan-Duică, în Senat „cu ochii legați”. Nimeni nu studiasse în mod serios natura de drept a averilor Bisericii catolice. „Eu pot afirma — zicea G. Bogdan-Duică, care avea obiceiul să studieze până în măruntaiele lor lucrurile de care se ocupa,— că eu știu destulă carte în această privință și eu însumi simt lacunele mele în privința dreptului real practicat al averilor bisericesti din Transilvania și Ungaria” (*Desbaterile Senatului*, 29 Martie 1928, pag. 1326).

Ce e drept, ministrul de culte, Al. Lapedatu, a declarat în expunerea de motive a legii, vorbind despre averile catolice : „*proprietatea acestor averi o reținem pe seama Statului, și nu dăm decât veniturile rentei de expropriere și aceasta numai în administrare*”, dar în fapt s'a procedat invers : imensele bunuri de stat au fost date în *proprietatea nelimitată* a Bisericii catolice, care dispune de ele cum vrea, iar în locul *veniturilor* rentelor de expropriere, care urmau să i se dea exclusiv în administrare, Bisericii catolice i s'au dat înseși rentele, în întregime, și ca proprietate exclusivă. În privința asta sunt revelatorii declarațiile postume ale însuși raportorului legii cultelor, la Cameră, d-l Dr. I. Mateiu. Lată în adevăr, mărturisirea făcută de acesta, la un an după votarea legii susținută de el : „*Printr'o neînchipuită greșală, izvorită din completa ignorare a problemei, Statul nostru, cu prilejul aplicării reformei agrare, a socotit aceste latifundii (aflate în posesiunea Bisericii catolice N. A.) proprietate bisericască, plătind uzufructuarilor enorme prețuri de expropriere. Totuși, eroarea putea fi reparată printr'un simplu articol de lege complementar, care ar fi decretat restitutio în integrum*” (cf. Dr. I. Mateiu : Valoarea Concordatului, Sibiu, 1929, pag. 53). Problema aceasta a ridicat-o, în cursul discuțiilor dela Senat, și Mitropolitul Ardealului, cerându-i ministrului de Culte reparația cuvenită, dar ministrul a scăpat prin tangentă din situația pe care Capul Bisericii ardelenne ar fi vrut s'o vadă lichidată.

Din toate acestea rezultă că cu prilejul reformei agrare s'a comis o neiertată greșală, dându-se în mâna Bisericii catolice ungurești din Transilvania averi publice în valoare de miliarde,

— averi pe care aceasta le-a întrebuințat și continuă să le întrebuințeze în scopuri potrivnice Statului român. În acelaș timp, Biserica românească a fost lăsată într'o situație de sărăcie lamentabilă, de răsul tuturor confesiunilor minoritare.

Ce ne împiedecă astăzi dela revizuirea acestei legi, printr'un articol unic, și dela repararea penibilei greșeli?

Ministerul Cultelor trebuie să prezinte de urgență Parlamentului un proiect de lege, menit a lua din mâna Ungurilor ceea ce nu li se cuvine și de a da Românilor posibilitatea unei dezvoltări, care să le asigure întâietatea în țară.

Altfel, zadarnic mai repetă, până la obsesie, toate partidele politice formula : „*România a Românilor*”¹).

VI.

C. *Revizuirea legii învățământului particular*, în sensul ca la baza ei să se pună, în ce privește învățământul pe seama minoritarilor, aceleași principii pe care le găsim în legile analoage ale celorlalte State din Mica Antantă. Este absurd ca Statele acestea să facă o politică școlară minoritară, care se bate cap în cap. Această formațiune politică numai așa poate reprezenta o forță, dacă este străbătută de acelaș spirit și dacă lucrează cu aceleași mijloace și metode. Prin revizuirea și modificarea legii învățământului particular s'ar remedia într'o măsură hotărâtoare situația gravă de astăzi datorită învățământului zis „confesional”, care în realitate, însă, este un învățământ antiromânesc, după cum o mărturisesc aceasta toate organele de stat, și după cum o știe toată lumea. Statul român nu trebuie să mai permită de aci încolo ca educația viitorilor cetățeni ai săi s'o facă exponenții Budapestei, fie și sub masca benignă a Bisericii, catolice sau reformate. Educația trebuie să devină o problemă de stat ; altfel ea lucrează direct în contra Statului.

Ministerul Instrucției să prezinte de urgență Parlamentului un proiect de modificare a legii învățământului particular, în sensul schițat mai sus.

În acest proiect de lege se poate prevedea că România asigură minorităților confesionale din cuprinsul ei acele drepturi, în legătură cu învățământul, pe care Statele străine, care au și cetățeni de limba română, le asigură acestora. Adică — reciprocitate.

VII.

D. *Revizuirea Legii pentru regimul general al Cultelor*, — lege prin care s'a prejudiciat în mod deadreptul catastrofal unitatea

1. Să se vadă actul Nr. 58385/1930 Ministerul Cultelor, din care se poate înțelege cauza menținerii până astăzi a revoltătoarei anomalii expuse aci. De asemenea, să se vadă Bilanțul Băncii de agricultură din Cluj, în ziarul „Patria” din Cluj, Nr. 87 din 13 Maiu 1932.

sufletească a poporului român, supunându-se o parte a acestuia unui cap străin și îndrumându-se această parte spre scopuri tot mai îndepărtate de scopurile naționale ale Statului român. Prin aceeași lege s'au creat situații privilegiate confesiunilor minoritare, lăsându-li-se posibilitatea unei gravitațiuni centrifugale mai mult decât primejdioase.

Deși votată la 1928, această lege nu are nici astăzi un regulament de aplicare a ei. Organele de specialitate ale Ministerului Cultelor, care lucrează de 8 ani la acest Regulament, au declarat, în memorii vaste și documentate, că acest regulament nu se poate face din cauza că legea este în dezacord flagrant cu Concordatul, care s'a făcut pe temeiul uneia din dispozițiile legii. Art. 51 al acesteia prevede că fiecare cult trebuie să-și aibă statutul său, aprobat și confirmat prin decret regal. Ei bine, din cauza lipsei regulamentului legii, cu care statutele trebuie să fie puse de acord, nici unul din cultele ungurești n'are un asemenea Statut. Aceste culte se conduc de capul lor, după statutele de pe vremea vechei Ungarii, cu care sunt și astăzi în strânse legături, lucrând împreună în vederea revizuirii tratatului dela Trianon.

Modificarea legii cultelor este o necesitate inexorabilă din cauza că, așa cum este legea, e inaplicabilă, — că de 9 ani de zile nu se aplică și că, în lipsa aplicării ei, cultele străine au devenit o forță care în fiecare zi primejduiește unitatea și ființa Statului nostru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIII.

E. Paralel cu modificarea legii cultelor trebuie să meargă *denunțarea formală a Concordatului cu Sf. Scaun*, — Concordat care, de altfel, nici până în ziua de astăzi n'a fost *aprobat* de Corpurile legiuitoare române, așa cum cere art. 7 din Legea Cultelor.

Legea votată de Senat la 25 Mai 1929 și de Cameră la 29 Mai 1929, — lege numită „pentru ratificarea Concordatului”, — de fapt n'a *aprobat* Concordatul, ci a „autorizat Guvernul să ratifice și să facă să se execute Concordatul încheiat la Vatican, la 10 Maiu 1927, între România și Sf. Scaun”. Dar, nici până în ziua de astăzi nu s'a publicat în Monitorul Oficial textul Concordatului ratificat de Guvern, așa că, de drept, Concordatul este și rămâne nul. „Denunțarea” lui de fapt nici n'ar trebui făcută, ci ar trebui pur și simplu constatat de Guvern, sau poate că și mai bine, de către Inalta Curte de Casație, cu prilejul unui proces în curs, că Concordatul nu este nici „aprobat” de Corpurile legiuitoare, nici „ratificat” în regulă. După sentința Casației, Guvernul să tragă pur și simplu concluziile logice, declarând că Concordatul nu există.

Motivele pentru anularea Concordatului, au fost expuse pe larg în lucrarea mea : *Nulitatea Concordatului*, Cluj, 1935.

În situația actuală anularea Concordatului n'ar avea nici una din urmările defavorabile de care se teme neconținut diplo-

mația noastră, adeseori cu totul neînțelegătoare a marilor ei obligațiuni naționale. Dimpotrivă. O asemenea măsură ar avea cele mai favorabile urmări și în domeniul politicii externe, și în cel al celei interne. Mai întâi, atât Vaticanului, cât și întregii lumi politice externe, i-ar impune un astfel de gest din partea României, care este o dovadă de înaltă și puternică conștiință națională și de stat. *Popoarele mândre și energice — sunt mai mult respectate și temute, decât popoarele „cuminți”, „civilizate” și — miloage.* A doua zi după declarația României, Sf. Scaun ne-ar propune în termenii cei mai binevoitori, încheierea unui nou Concordat, ceea ce noi am putea accepta, lucrând pentru afirmarea prin noul aranjament, pe care eventual l-am încheia, a tuturor punctelor de vedere românești naționale și de stat.

Noul Concordat ar putea asigura României o situație internațională dintre cele mai strălucite.

IX.

Ce s'ar putea obține printr'o nouă lege a cultelor și printr'un nou Concordat? — Dacă problema ar fi condusă cu toată dibăcia și cu tot patriotismul, am putea ajunge la :

1. Unificarea celor două confesiuni românești într'o singură Biserică românească creștină ortodoxă, prin ceea ce ar înceta războiul fratricid dintre „ortodocși” și „uniți” și neamul românesc s'ar prezenta și în fața minorităților, și în fața străinătății, ca un bloc unitar și puternic.

2. Intrarea Bisericii românești în legătură organică cu celelalte ramuri ale Bisericii creștine din lume, sub semnul unei uniții cât mai strânse, ceea ce din punctul de vedere politic internațional ar însemna o creștere imensă a prestigiului și a forței Statului și poporului român și ceea ce ar avea și urmări culturale incomensurabile.

3. Angajarea la o colaborare sistematică a tuturor cultelor creștine din România, sub o anumită prezidenție a Patriarhului, în vederea întăririi efective a țării cu ajutorul religiei.

4. Instituirea M. S. Regelui ca patron suprem al tuturor cultelor din România.

5. Inlocuirea anumitor Ordine călugărești din Transilvania, cu Ordine franceze și italiene, și pregătirea, cu ajutorul acestora, a unui monahism românesc la înălțimea necesităților vremurilor de astăzi și de mâine.

6. Educația clerului tuturor confesiunilor minoritare într'un spirit general creștinesc și cetățenesc.

7. Desființarea episcopioilor minoritare dela granița de Vest, unde ele îndeplinesc mai mult un rol politic unguresc, decât o operă creștinească și patriotică.

8. Inglobarea părților catolice ale Secuimei la arhidieceza de București.

9. Mutarea sediului episcopiei catolice din Alba Iulia într'o altă localitate și readucerea acolo a sediului mitropoliei române, reînviind astfel tradiția lui Mihai Viteazul și făcând din Alba-Iulia cel mai de seamă centru religios și național al Ardealului și o adevărată Meccă a Românismului de pretutindeni.

10. Desființarea episcopiei luterane maghiare din Arad și a celei reformate din Satu-Mare, înființate la 1927, fără lege și fără jurământ de fidelitate al episcopilor în fața Regelui.

11. Normalizarea situației dela granița de Nord - Vest, prin un lanț de episcopii românești : Timișoara, Arad, Oradea, Satu-Mare, alături de o singură episcopie minoritară : cea catolică dela Timișoara. (Oradea, care are astăzi patru episcopii creștine, ar avea una singură, care ar însemna, din punct de vedere creștinesc și cetățenesc incomparabil mai mult decât cele patru de astăzi, care se bat cap în cap).

12. Lichidarea problemei reromânizării lente a Secuimii.

X.

Modificării legii cultelor și declarării Concordatului ca nul ar trebui să-i premerge o serie de măsuri administrative luate față de cultele ungrești, în baza constatărilor făcute de autoritățile de stat și în baza materialului documentar obținut prin perchizițiile făcute la Ordinele călugărești premonstratens, minorit și franciscan din Oradea, Arad și Satu-Mare, în anii 1935 și 1936.

Trebuie anume să se ia măsuri imediate pentru :

1. Desființarea Ordinului premonstratens din Oradea.
2. Desființarea Ordinului piarist din România.
3. Desființarea Ordinului minorit din Transilvania.
4. Desființarea Ordinului franciscan din Transilvania.
5. Anularea personalității juridice a Ordinului franciscan din Moldova și unificarea într'o singură organizație a Minorităților ardeleni, a Franciscanilor ardeleni și a Franciscanilor moldoveni, sub conducerea acestora din urmă, cu sediul eventual la Târgu-Mureș.
6. Contopirea călugărițelor Vincentine maghiare dela Satu-Mare și, în general, din Ardeal, cu Vincentinele franceze din București și punerea lor sub o conducere unitară românească.
7. Contopirea într'o singură organizație a călugărițelor de Notre-Dame ungreoaice, șvăboice și germane, sub o conducere românească.
8. Desființarea eparhiei de Oradea și Satu-Mare pe motivul activității ei subversive rezultate din scrisoarea ceremoniarului Iosif Marton.
9. Lichidarea, prin Ministerul Cultelor și al Justiției, a chestiunii Statului catolic și a Acordului dela Roma și desființarea Consiliului diecezan de Alba Iulia.

10. Accelerarea procesului penal dela Tribunalul Cluj în contra conducătorilor Statului catolic.

11. Intabularea pe numele Statului român a liceelor „piariste“ din Sighet și Carei.

12. Preluarea pe seama Statului a tuturor imobilelor catolice întabulate în ultimii ani pe numele lui.

13. Tragerea la răspundere a Vaticanului pentru insolența Nunțului Valerio Valeri, pentru insulta adusă Justiției țării și pentru solidarizarea lui cu iredentismul Minorităților dela Arad.

14. Declararea nevalabilității enciclicei papale *Quas primas* din 1925, pe teritoriul României.

15. Interzicerea sfinților unguri, cari au o însemnătate politică maghiară.

16. Interzicerea cărților de slujbă tipărite în Ungaria, cu aprobarea episcopatului de acolo, dovedite a fi în serviciul revizionismului maghiar.

17. Interzicerea tuturor calendarelor catolice și reformate maghiare tipărite în Transilvania, care nu cuprind și datele privitoare la Regele țării și la Familia regală și care nu indică pe Mitropolitul Cisar ca șef al Bisericii catolice din România, ci se mențin în mod deghizat, tot în cadrele organizației bisericești maghiare din Ungaria.

18. Interzicerea revistelor pretinse „religioase”, care ascund tendințe revizioniste maghiare evidente.

19. Interzicerea organizațiilor pretinse „catolice” și „culturale” și care, de fapt nu sunt decât sucursale ale societăților cu nume identic din Ungaria („*Inima lui Isus*”, „*Apostolság*”, „*Credo*”, *Academia catolică ardeleană*, *Reuniunea populară catolică*, *Kolping* ș. a.).

20. Desființarea episcopiei luterane maghiare de Arad și înglobarea credincioșilor ei în eparhia luterană de Sibiu.

21. Desființarea episcopiei reformate maghiare de Oradea și contopirea ei cu episcopia de Cluj.

22. Blocarea averilor bisericii catolice și reformate din Ungaria, aflătoare în Transilvania, în schimbul blocării fundațiunii Gojdu din Budapesta.

23. Consolidarea situației mitropolitului Cisar, ca șef efectiv și cu răspundere al romano-catolicismului din România.

24. Tipărirea în țară a tuturor cărților de slujbă bisericești catolice pentru România, și introducerea în ele a rugăciunilor pentru Regele român și pentru România.

25. Tipărirea urgentă a întregului material documentar cu privire la acțiunea subversivă a cultelor maghiare și a Sfântului Scaun în România.

26. Tipărirea în limba franceză a unei serii de broșuri, în care să se publice documentele referitoare la catolicismul unguresc și la acțiunea Sfântului Scaun în România.

XI.

Acestea sunt măsurile care trebuiesc luate fără nici o ezitare, dacă vrem să asigurăm viitorul românismului în Statul întregit acum aproape două decenii și așezat, din nenorocire, pe niște baze „democrate” „liberale” și „civilizate”, care ne-au adus în situația mai mult decât precară de astăzi. Nimeni și nimic nu ne împiedecă de a traduce în realitate toate aceste măsuri, în timpul cel mai scurt. Momentul politic național și internațional pentru așa ceva este cum nu se poate mai oportun. În lăuntru țării, toată lumea cere afirmarea ideii naționale pe toate terenele, — dincolo de hotarele țării, Statele care vor să trăiască, se afirmă tot pe temeiul ideii naționale. Papa n'are nici un interes să se mai expună pentru apărarea intereselor ungurești în România. Pentru a ne determina să nu divulgăm cele descoperite în arhivele Ordinilor călugărești din Arad, Oradea și Sătmăre, Papa va căuta să întâmpine cu prevenire toate dorințele și măsurile noastre.

Toate țările europene și-au afirmat, în momente hotărâtoare, voința lor în mod energic față de Papa, fără ca pentru aceasta să fi avut de suportat consecințe păgubitoare. Franța a rupt legăturile cu Roma, iar Italia, la 1870, a ocupat întregul Stat papal și a confiscat averile tuturor Ordinilor călugărești. Ce s'ar fi ales de Italia, dacă ea n'ar fi procedat în acest chip față de prepotența papală? Insuș Mussolini, prin tratatul dela Lateran din 1929, n'a făcut altceva, decât a creat Papei situația care-i convenea Italiei de astăzi, întrebuițând catolicismul pentru consolidarea Italiei, iar nu invers, sacrificând Italia pentru scopurile Papei.

Și România trebuie să-și reglementeze situația sa religioasă așa cum îi convine ei, nu cum îi convine Romei sau Budapestei. „Generozitatea” noastră de până acum a fost dovada unei slăbiciuni împinse până la inconștiență. Această inconștiență trebuie să înceteze acum, dacă vrem să trăim.

Trebuie să trăim prin forța noastră, nu din pomana altora.

Nici un guvern român, de azi încolo, nu poate rămânea impasibil în fața acestui imperativ categoric național. ¹⁾

Cluj, 18 Ianuarie 1936.

1. Unele din aceste măsuri, și anume cele de sub punctele 5 și 11, s'au și realizat la câțeva vreme după ce ele au fost semnalate aci, — grație dispoziției Ministerului de Culte și a celui pentru Educația Națională.

